J. STANKIEVIČ.

LEMANTAR

PIERACHODNY
Z ŁACINICY NA KIRYLICU”

VYDAŃNIE BIEŁARUSKAJE NARODNAJE SAMAPOMAČY

MIENSK— 1942.

Zadańnie 1-aje.

Huki j litary.

§ 1. U kožnym słovie jość huki, prykładam, u słovie “ruka” čatyry huki — r-u-k-a. Dziela abaznačeńnia hukaŭ na piśmie prydumany apryčonyja znački, zvanyja litarami. Usie litary, užyvanyja ŭ jakoj movie, składajuć alfabet albo abecadu taje movy. U movie biełaruskaj (kryvickaj) jo dźvie abecady: svaja kryvickaja, zvanaja jašče kirylicaju, i abecada łaciničnaja. Łaciničnaja abecada ŭziata z movy łacinskaje i prytarnavana da hukaŭ movy kryvickaje, dziela taho jana zaviecca kryvickaj łacinicaju.

§ 2. *Kryvickaja łacinica.*

Litary drukav.		Litary pisomyja		Litary drukav.		Litary pisomyja		Litary drukav.		Litary pisomyja	
vialik.	malyja	vialik.	malyja	vialik.	malyja	vialik.	malyja	vialik.	malyja	vialik.	malyja
A	a	*A*	*a*	**J**	j	*J*	*j*	**Ś**	ś	*Ṡ*	*ś*
B	b	*B*	*b*		y		*y*	**Š**	š	*S̈*	*š*
C	c	*C*	*c*	**K**	k	*K*	*k*	**T**	t	*T*	*t*
Ć	ć	*Ċ*	*ć*	**L**	l	*L*	*l*	**U**	u	*U*	*u*
Č	č	*C̈*	*č*	**Ł**	ł	*Ł*	*ł*	**Ŭ**	ŭ	*Ü*	*ŭ*
D	d	*D*	*d*	**M**	m	*M*	*m*	**V**	v	*V*	*v*
E	e	*E*	*e*	**N**	n	*N*	*n*	**Z**	z	*Z*	*z*
F	f	*F*	*f*		ń		*ń*	**Dz**	dz	*Dz*	*dz*
G	g	*G*	*g*	**O**	o	*O*	*o*	**Ź**	ź	*Ż*	*ź*
H	h	*H*	*h*	**P**	p	*P*	*p*	**Dź**	Dź	*Dź*	*Dź*
Ch	ch	*Ch*	*ch*	**R**	r	*R*	*r*	**Ž**	Ž	*Z̈*	*Z̈*
I	i	*I*	*i*	**S**	s	*S*	*s*	**Dž**	dž	*Dž*	*dž*

č vymaŭlajecca jak polskaja **cz**, **š** — jak polskaja **sz, ž** — jak polskaja **ź**, **dž** — jak polskaja **dź**.

Huk **ŭ** majem u takich słovach, jak **roŭ, kroŭ, doŭh, poŭny.**

a) Pierapišy nižej nadrukavanyja kazańni i padčyrkni ŭ jich litaru **č**.

Čamu-ž nam nia pieć, čamu-ž nia hudzieć? Padali na stoł ječniu. Smačnaja piačonka z časnakom. Apranali śviatočnuju vopratku. Čapiałoj vyjmajuć skvaradu. Ručnikom vycirajucca. Vučycielka vučyć čytać i ličyć. U jaho čystaja saročka. Kraski ćvituć čyrvonym ćvietam. Iskravy smačny ź piečy. Viera nasić da stołu pačała.

Prydumaj i napišy kolki kazańnieŭ abo 5 asobnych słovaŭ, u katorych jość huk **č**.

*b) Pierapišy j padčyrkni litaru **š**.*

Šaviec šyłam šyje vobuj. Vo, niešta razam zašumieli i, jak-by ptuški, pralacieli čatyry dobrych małajcy. Na rynku kirmaš. U jaho šeraja šapka. Kryvičy, šanujcie adny adnych! Liście ŭ lesie šapacieła. Pišecie choraša ŭ sšytkach! Rybak na łavie čynić sieci i vošci sadzić na šasty. Pastuch placie koš.

Prydumaj i napišy kolki kazańnieŭ abo 5 asobnych słovaŭ z hukam **š**.

*c) Pierapišy j padčyrkni litary **dž**.*

Radžu vam vučycca. Hladžu, ci ŭsio ŭładžana. U harodčyku pasadžany kraski. Nie pieraškadžajcie ludziom u rabocie. Ja nie zabłudžu ŭ lesie. Sad abharodžany tynam. Najmitka na hod zhodžana. Pamidory rassadžany na hrady.

Vyjaždžaje syn Daniła dy na Ruś na vajnu. Koń uježdžany. Braždžołka braždžyć. U kramie pradavali droždžy. Sioleta leta daždžlivaja. Daždžavaja vada miakkaja. Idzi, idzi, doždžu, jak navaru broždžu.

Prydumaj i napišy kolki kazańnieŭ abo 5 słovaŭ z hukam **dž**.

*d) Pierapišy j padčyrkni litaru **ŭ**.*

Poŭna bočačka vinca. Uvieś les roŭny, adzin suk doŭhi. Daŭžbit pavinien addać doŭh. Čałaviek jon byŭ rachmany. Harełki ŭ hubu jon nia braŭ. Zatoje ŭ łascy byŭ u pana. Jaho pan duža šanavaŭ.

Liacieŭ ci doŭha ja, ci mała, taho nijak nie ŭciemlu, ale ŭžo ładnie raśśvitała, jak ja zvaliŭsia na ziamlu.

(z poemy **„Taras na Parnasie"**).

*Prydumaj sam kolki kazańnieŭ abo 5 asobnych słovaŭ z hukam **ŭ**.*

Zadańnie 2-iaje.
Huki j składy

§ 3. Słovy dzielacca na składy. Hetak, u słovie „vada" dva składy — va-da, u słovie „hałava" try składy — ha-ła-va, u słovie „vieraciano" čatyry składy — vie-ra-cia-no. Jošcieka i słovy z adnym składam, prykładam — stoł, dom. Skład vymaŭlajem adnym dycham. Słova, majučaje adzin skład, zaviecca adnaskładnym, dva składy — dvuskładnym, try składy — tryskładnym, čatyry składy — čatyraskładnym i šmat (mnoha) składaŭ — šmatskładnym abo mnohaskładnym.

§ 4. Składy, a značycca j słovy, možam padzialić na huki. Hetak, u słovie „naha" čatyry huki (n-a-h-a), u słovie „r-o-t" — 3 huki, n-a! — maje 2 huki, a — 1 huk

Samahuki. Adnyja huki možam lohka ciahnuć, piajać, heta buduć: **a, e, o, u, y, i, m.** Takovyja huki zavucca samahukami.

Paŭsamahuki. Huki **ŭ (roŭ)** i **j (łoj)** zavucca paŭsamahukami.

Zyki. Usie astałyja huki, prykładam **b, s, dz,** i šmat jinšych zavucca zykami. Jich biez samahukaŭ piajać nielha.

U składzie byvaje adzin samahuk i adzin ci balej zykaŭ. U niekatorych składoch pobač iz samahukami, a naparu z adnym i balej zykami, byvaje paŭsamahuk **(oj, roj, doŭh).** Kolki ŭ słovie samahukau, tolki ŭ jim i składoŭ.

Pierapišy hetuju pieśniu, padzialiŭšy ŭ joj słovy na składy, hetak: ***Ku-ka-va-ła*** *i h. d.:*

Kukavała ziaziula ŭ sadočku,
Oj rana — ranieńka ŭ sadočku,
Prykłaŭšy hałoŭku k listočku:
— "Chto-ž maje jaječki pabiareć?"
Płakała dzievańka ŭ śviatlicy,
Pryłažyŭšy hałoŭku k ścianicy:
— "Chto-ž maju kosańku rasplacieć,
Chto-ž maje uploty pabiareć?!"
(Ź vias. pieśni).

Pieranos słova.

§ 5. Kali cełaje słova nie źmiaščajecca ŭ vadnym radku, dyk čaść jaho pieranosiać u novy radok. Pieranosiačy staviać hetki značok -. Piaranosiać tolki całyja składy, značycca, nia možna čaść hukaŭ składu pakinuć, a druhuju čaść składu pieranieści.

Kali miž samahukaŭ j o adzin zyk, dyk jaho pieranosiać u novy radok, prykładam **ka-za**. Kali jo miž samahukaŭ dva zyki pobač, dyk adzin pakidajuć, a druhi pieranosiać, prykładam **koz-ka**. Kali miž samahukaŭ jo adzin paŭsamahuk **(ŭ, j)**, a druhi zyk, dyk paŭsamahuk pakidajuć, a zyk pieranosiać. Prykłady: **łaŭ-ka, maj-ho, šyj-ka.**

a) Pierapišy, raźbiŭšy na składy, jak da pieranosu.

Na adnym dubie ziaziula,
Na druhim dubie druhaja.
Była ŭ susieda dačuška,
A u druhoha — druhaja.
Adna była uchvalona,
Druhaja była zhaniona.
Da zhanionaj švatoŭje,
Da chvalonaj nikoha.

Stała ŭchvalena płakaci,
Na svaje dary hledziačy:
— Oj dary, dary, dareńki,
Abrusy maje bialeńki,
Dzie ja vas padzienu?

b) Pierapišy j padčyrkni samahuki adnej ryskaju, a paŭsamahuki dźviuma ryskami, hetak: ***traŭka.***

KATOK IŹ PIATUŠKOM I LISKA.

Žyŭ katok iź piatuškom. Pajšoŭ katok na ŭłovy, a piatušk'a zastaviŭ pilnavać domu. Piatušok staŭ pieć. Lisička pryjšła chuście myć pad akno. Jana skazała: — „Choraša piaješ, ale ja hłuška na leva vuška, prylaci bližej". — Piatušok prylacieŭ. Dyk liska schapiła jaho i pabiehła. A piatušok pieŭ: — „Katok-bratok, mianie liska imčyć, pa chmyźnieku, pa biareźničku, pa vysokich horach, pa lisieli norach".

c) Pierapišy j padčyrkni zyki ryskaju.

DZIEKA Z BABKAJ I VOŬK.

Žyŭ dziedka. Było ŭ jaho 5 aviečačak, šosty byčečak, kurka rabuška i sučka źviaružka. Pryjšoŭ da jich voŭk pad akno i choraša pieŭ:

- Piać, piać aviečačak i šosty byčečak, kurka rabuška i sučka źviaružka.

- Choraša piaje — dziedka skazaŭ — daj jamu adnu aviečačku. Voŭk zanios jaje na łom i kinuŭ.

§ 6. Zyki byvajuć ćviardyja j miakkija. Prykładam, u słovie voś zyk **v** ćviardy, a **ś** miakki; u słovie **dzień** abodva zyki **dz** i **ń** miakkija. Časta toj samy zyk, zaležna ad miesca ŭ słovie, byvaje raz ćviardy, a druhi raz miakki. Prykłady: **łaza,** (**z** - ćviardy), **u lazie** (**z** — miakki).

a) Pierapišy j padčyrkni miakkija zyki.

Lacieła kuna z boru ŭ dubrovu
K sakału na razmovu.
— Mnie ŭ bary dobra, mnie ŭ bary dobra,
U dubroŭcy lapiej budzie:
U bary šyški — pakalu nožki,
U dubroŭcy miakčej budzie.
— Addaj mianie, mamačka, za mileńkaha;
Mnie ŭ mamki dobra, mnie ŭ mamki dobra,
U miłaha lapiej budzie:
U mamki kluču pad pajasočkam,
U miłaha na praboji[1].

---

[1] Usie, dahetul pryviedzienyja, pačatki kazkaŭ i pieśni uziaty z knižki "Biełaruskija (Kryvickija) narodnyja pieśni i kazki", kn. II, Vilnia, 1939.

Zadańnie 3-iaje.
§7. Kiryličnaja abecada.

Łaciničnyja litary.				**Kiryličnyja litary.**		
drukav.		**pisomyja**	Pryklady	**drukav.**	**pisomyja**	Pryklady
	a	*a*		а	*а*	
	o	*o*		о	*о*	
	b	*b*	baba, bob	б	*б*	баба, боб
	d	*d*	do!	д	*д*	до!
	a	*a*	baba	а	*а*	баба
(Suhuk*)	ia	*ia*	biada (Suhuk*)	я	*я*	бяда
	ja	*ja*	jada	я	*я*	яда
	k	*k*		к	*к*	
	v	*v*	voka	в	*в*	вока
	c	*c*	caca, bac	ц	*ц*	цаца, бац
	ć	*ć*	baćka	ць	*ць*	бацька
	č	*č*	čad	ч	*ч*	чад
	e	*e*	ced	э	*э*	цэд
(Suhuk*)	ie	*ie*	cieč (Suhuk*)	е	*е*	цеч
	je	*je*	jedki	е	*е*	едкі
	h	*h*	had, hod	г	*г*	гад, год
	ch	*ch*	chata	х	*х*	хата
	i	*i*	bić	і	*і*	біць
	j	*j*	boj	й	*й*	бой
	l	*l*	bol, bolka	ль	*ль*	боль, болька
	ł	*ł*	łoh, koł	л	*л*	лог, кол
	m	*m*	moch, dom	м	*м*	мох, дом
	n	*n*	naha	н	*н*	нага
	ń	*ń*	koń	нь	*нь*	конь
	o	*o*				
(Suhuk*)	io	*io*	miod (Suhuk*)	ё	*ё*	мёд
	p	*p*	pałok	п	*п*	палок
	r	*r*	rak, dar	р	*р*	рак, дар
	s	*s*	sok, nos	с	*с*	сок, нос
	ś	*ś*	Kośka,	сь	*сь*	Коська,

			kaśba			касьба
	š	*š*	šal, koš	ш	*ш*	шаль, кош
	t	*t*	chata, kot	т	*т*	хата, кот
	u	*u*	dub	у	*у*	дуб
	iu	*iu*	ciučka (Suhuk*)	ю	*ю*	цюцька
	ju	*ju*	juška	ю	*ю*	юшка
	ŭ	*ŭ*	staŭ, doŭh	ў	*ў*	стаў, доўг
	y	*y*	syn	ы	*ы*	сын
	z	*z*	zara, voz	з	*з*	зара, воз
	ź	*ź*	maź	зь	*зь*	мазь
	ž	*ž*	žorny, nož	ж	*ж*	жорны, нож
	dz	*dz*	dzyn!	дз	*дз*	дзын!
	dź	*dź*	redź, redźka	дзь	*дзь*	рэдзь, рэдзька
	dž	*dž*	chadžu	дж	*дж*	хаджу
	f	*f*	fizyka	ф	*ф*	фізыка
	g	*g*	gieografja	г	*г*	географ'я

§ 8. Kali zyk miakki stajić na kancy słova abo pierad jinšym zykam, dyk miakčynia zyku ŭ łacinicy abaznačana ryskaju, značycca zamiest **c** pišacca **ć (cacka - baćka, pac - piać)**, zamiast **n** pišacca **ń (son — koń)**, zamiest **s — ś (koska —kośka)**, zamiest **z** pišacca **ź (urež — reź)**, zamiest **dz — dž (dzylin — viedźma).**

U kirylicy miakčyniu zykaŭ na kancy słova i pierad zykami pakačujem pišučy pa miakkich zykach hetaki znak **ь** miakčyni. Prykłady: **пац — пяць, кон — конь.**

a) Pierapišy, staviačy kožnaje słova kirylicaju pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju, i padčyrkni miakkija zyki.

Sabaka hryz kość.
Сабака грыз косьць.
Kryčeŭ Ivanka.
Крычэў Іванька.
Voś my j doma!
Вось мы й дома!

Majstra pradaŭ voś.
Майстра прадаў вось.
Koń parvaŭ supoń.
Конь парваў супонь.
Prońka j Chodźka
pišuć. Пронька й
Ходзька пішуць.

Kośka, kośka! —
Коська, коська! —
Karuś vučycca.
Карусь вучыцца.

b) Pierapišy łacinicaju i adnačasna toje samaje napišy kirylicaju, staviačy kožnaje słova kirylicaju pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju.

Redźka. Ivańka zarvaŭ arech. Dreń heny koń. Baćka daŭ abaranku. Adam pradaŭ maž. Haspadyńka varyć istravu. Słoń dužy. Pastuch vyrvaŭ kareń. Ach ty, Zabudźka! Pryjšoŭ da nas Budźka. U Hapońki dva braty. Marylka z Hanuśkaj doma.

Zadańnie 4-aje.

§ 9. Chočučy pakazać, što zyk miakki, prosie jaho stavim u łacinicy j kirylicy **i** (a nie **y, ы**).

a) Pierapišy łacinicaju i napisy toje samaje kirylicaju pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju.

Ručnik visić na kručku. Tryśnik vysoki vyras. Hena naš **za**raśnik. Raźnik zarezaŭ barana. Huś borzda płyła. Voźnik vazili muku. Źmitra chitrejšy za Śpirydu. Aniśka złaviŭ śnihira. Zvon choraša źvinić. Mama sińkaj sinić.

§ 10. Kali miakki zyk stajić pierad samahukam **a, e, o, u**, dyk, kab pakazać miakčyniu zyku, pa jim u łacinicy staviać **i (ziać, miedź, miod, ciupa, ciućka)**, a ŭ kirylicy tady zamiest **a** pišuć **я**, zamiest **э — е**, zamiest **o — ё**, zamiest **у — ю**).

a) Pierapišy abiedźvima abecadami, staviačy koznaje słova kirylicaju pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju.

U mianie była dziadzina.
У мяне была дзядзіна.
U piatnicu zachodzić da mianie Panasiuk.
У пятніцу заходзіць да мяне Панасюк.
Haspadar pajšoŭ viačerać.
Гаспадар пайшоў вячэраць.
Miesiac schavaŭsia za chmarku.
Месяц схаваўся за хмарку.
Vienikam miatuć chatu.
Венікам мятуць хату.

Za hrošy ŭsiudy charošy.
За грошы ўсюды харошы.
Dziamid byŭ śviedkaj na sudzie.
Дзямід быў сьведкай на судзе.
Karovy chodziać pa kaniušynie.
Каровы ходзяць па канюшыне
Siahodnia soniečny dzień.
Сягодня сонечны дзень.
Vienikam miatuć chatu.
Венікам мятуць хату.

b) Pierapišy i pad kožnym słovam, napisanym łacinicaju, napišy toje samaje kirylicaju.

Daj kaniu siena. Viedźmaŭ niama na śviecie. Biaz dudy chodziać nohi nia tudy. Na pasieccy avios rodzić. Dziaža nakryta viekam. Chodzić

baj pa ścianie. Vierasień — vosieński miesiac. Chviadosia siastra Piatrusiova. Ni ściaty, ni pavіešany. Toj sonia, chto doŭha śpić. Nia vier kaniu ŭ darozie. Śniežań — zimavy miesiac. Za utory padniaŭ bočku (B). Nie pahasnuć zorki ŭ niebie (J. K.).

Zadańnie 5-aje.

§ 11. Skład **ja** ŭ kirylicy abaznačajem adnej litaraju **я** (**jama**— яма, **jada** — яда). Skład **je** ŭ kirylicy abaznačajem adnej litaraju **е** (**jem** — ем). Skład **jo** ŭ kirylicy abaznačajem adnej litaraju **ё** (**jość** — ёсьць, **jorzacca** — ёразацца). Skład **ja** ŭ kirylicy abaznačajem adnej litaraju **ю** (**Jurka** — Юрка**, juška** — юшка).

a) Pierapišy, staviačy kožnaje słova kirylicaju pad takim-ža słovam, napisanym łacinicaju.

1.

Januk kormić jahniatki.
Янук корміць ягняткі.
Ź jačmieniu robiać pryvarak.
Зь ячменю робяць прыварак.
Nie pa Jurku šapka.
Не па Юрку шапка.
Janka j Jazep dobryja dziaciuki.
Jadźviha pradzie.
Ядзьвіга прадзе.

Rańniaja ptuška zubki ciarebić, a poźniaja vočki tre.
Раньняя птушка зубкі цярэбіць, а позьняя вочкі трэ.
Sto duša maje, tym i pryjmaje.
Што душа мае, тым і прыймае.
Soja sytnaja jemina.
Соя сытная еміна.
Nia ŭsie jahady jadomyja.
Ня ўсе ягады ядомыя.

2.

Kali maješ harud žyta — budujsia.
Калі маеш гаруд жыта — будуйся.
Baba Jeŭka, dzied Tamaš pajechali na kirmaš.
Баба Еўка, дзед Тамаш паехалі на кірмаш.
Byŭ źjezd.
Быў зьезд.
Chto nia jeŭ rakoŭ — takoŭ.
Хто ня еў ракоў — такоў.

Smačnaja jaječnia iz skvarkami.
Смачная яечня із скваркамі.
Nia jorzajsia pa doščy.
Ня ёрзайся па дошцы.
Majovyja žuki škodnyja.
Маёвыя жукі шкодныя.
Charošy javar raście u Jakima.
Харошы явар расьце ў Якіма.

b) Pierapišy i pad kožnym słovam, napisanym łacinicaju, napišy toje samaje kirylicaju.

1.

Nichto nia viedaje, jak chto abiedaje. Jakaja ptuška, takija pieśni. Uviasnu karovy jaduć jahadnik. Voj, skruču ja dudku, takoje zahraju, što ŭsim budzie čutna ad kraju da kraju (B). Tvajo piva mnie nia dziva. Jo husi svojskija i jościeka dzikija. Voj, ci dniuju ci načuju ja ŭsio tam, voj tam. (Kar.). Jak u trascy jon zavyŭ. Hušču źjeŭ, a žyžku na kahał. Jon z hora pipku zakuryŭ.

2.

Stajaŭ ja doŭha. Usie iz saboj ciahajuć knižki. Tarasu licha što zdajecca, nu, jak-by ŭ randzie jon siadzić, — chto pipku kuryć, chto śmiajecca. To ŭ dudku jon zahrajeć, to śmiešny pieśni zapiajeć, to adnym vokam zamirhajeć, jak byccam jon kaho zavieć. Ja zahraju ŭ dudu. Piatuch rana piaje. Usich Boh paraŭnuje.

Łacmičnamu **ji** adpaviadaje kiryličnaje **i** (**pajić** — паіць).

a) Pierapišy łacinicaju j kirylicaju.

U svajim kraju, jak u raju.
У сваім краю, як у раю.
Jich tut nia było.
Іх тут ня было.
Ja bačyŭ tvajich baćkoŭ.
Я бачыў тваіх бацькоў.
U majim pakojiku dobry paradak.
У маім пакоіку добры парадак.
Rana zahajiłasia.
Рана загаілася.
Ja čuŭ jihru jahonuju.
Я чуў ігру ягоную.
Moładzież skakała na jihryšču.
Моладзеж скакала на ігрышчу.

Pastyr pajiŭ statak.
Пастыр паіў статак.
Dziaŭčyna dajiła karovu.
Дзяўчына даіла карову.
Rajina rajiła kupić kabana.
Раіна раіла купіць кабана.
Daj mnie jinšy ššytok.
Дай мне іншы шшыток.
Jikru jaduć.
Ікру ядуць.
Jimiony byvajuć roznyja.
Імёны бываюць розныя.

b) Pierapišy i adnačasna napišy toje samaje kirylicaju, staviačy kožnaje słova kirylicaju pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju.

Ci padajiła ty karovy? Jšoŭ baj pa ścianie, u čyrvonym županie, ci bajić, ci nie? Paśni (nivy) nia treba trajić. Harod treba pahnojić. U jich buduć zaručyny. Napaji kania. Voŭk sabaki nie bajacca. Svoj iz svajim bisia, vadźsia, a čužy nie miašajsia.

Zadańnie 6-aje.

§ 12. Łaciničnamu **ł** adpaviadaje kiryličnaje **л** (**ława** — лава, **stoł** — стол). Łaciničnamu **l** na kancy słova i pierad zykami adpaviadaje kiryličnaje **ль** (**stol** — столь, **kolka** — колька).

a) Pierapišy łacinicaju j kirylicaju.

Mol psuje adziežu.
Моль псуе адзежу.
Z morskaj vady dastajuć sol.
З морскай вады дастаюць соль.
Dastań vuhal iź piečy.
Дастань вугаль ізь печы.
Uviersie stol, a dałavach (unizie) staić stoł.
Уверсе столь, а да лавах (унізе) стаіць стол.
Žal mnie nadzimańki.
Жаль мне надзіманькі.
Polka — nia polski skok.
Полька – ня польскі скок.
A tut ciomna, choć koł vočka. (B).
А тут цёмна, хоць коль вочка (Б).
Chviedźka smažyć bulbu.
Хведзька смажыць бульбу.
U mycielniku myjucca.
У мяцельніку мыюцца.
Volka j Anielka ŭ harodzie.
Волька й Анелька ў гародзе.
Daj mnie dulku.
Дай мне дульку.
Charošy, pryhožy Vasilka.
Харошы, прыгожы Васілька.

b) Pierapišy i adnačasna napišy toje samaje kirylicaju, staviačy kožnaje słova kirylicaju pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju.

1.

U nas adnašiel. Heta jichniaja dziel. Karol — takoje jimia. Kaval kuje ŭ kuźni. Volka choraša rysuje. Hanulka j Marylka ŭmiejuć čytać, Vajciul hraje na jskrypcy, Čmiel źbiraje miod. Parkal tannaja tkanina. Kuželnaje pałatno mocnaje. Vincul kupajecca ŭ stavie. Kolki vas tutka? Zapłacicie tolki, kolki zhadzilisia. Roŭna kul ciahniecca našaja sienažać? Małaćbit stros kul sałomy. Haspadar na pirahi kupiŭ kul muki.

2.

Var bulkaje ŭ haršku. Malvina dobraja žniaja. Varka vytkała pojas u hrabielki. Vučyciel vučyć. Vudal vudzić rybu. Čakaj — baran, pakul trava budzie. Na voziery kaŭziel. Hrabielnicy hrabuć vyku. Tatulka viančaŭ u carkvie. Maskal nikomu nie spahadaje. U Viački bolka na ruce. Matulka zvaryła kisiel.

Zadańnie 7-aje.

§ 13. Łaciničnamu **l** pierad **i** adpaviadaje kiryličnaje **л** (**lipa** — ліпа).

a) Pierapišy łacinicaju i napišy toje samaje kirylicaju, staviačy kožnaje słova kirylicaju, pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju.

Raźbivaŕniki raźbivali siena. Lis chitraje źviaro. U kaliny čyrvonyja jahady. Na palicy dźvie sinicy. Vialikdzień — vialikaje śviata. Na vulicy dudy hrajuć. Heta budzie na śviatyja nikoli. Listapad — vosieński miesiac. Zvaliłasia kałodačka ž piečy. Našaja cialica — piarezimka. Amili prysłaŭ syn list. Heta tabie nie pieraliŭki. Na vulicy miacielica miacie. Kraju moj rodny, kolki ty znosiš niadoli! (B). Za try mili bubny bili.

§ 14. l pierad **a, e, o, u ŭ** kirylicy abaznačajecca takim sposabam, što zamiest **a** pišacca **я** (**ziamla** —зямля), zamiest **э — е** (**les**— лес), zamiest **o** pišacca **ë** (**lod** - лёд), zamiest **u — ю** (**ludzi** — людзі).

a) Pierapišy łacinicaju j kirylicaju.

Lavon pryvioz kalaśnik siena.
Лявон прывёз калясьнік сена.
Taras byŭ palasoŭščykam.
Тарас быў палясоўшчыкам.
Źviary viaducca ŭ lesie.
Зьвяры вядуцца ў лесе.
Cybulu zdarova jeści.
Цыбулю здарова есьці.
Sioleta leta ciopłaje.
Сёлета лета цёплае.
U syboty najbolej raboty.
У сыботы найболей работы.

U łahčynie na laščynie rastuć harechi.
У лагчыне на ляшчыне растуць гарэхі.
Lubiła tož Tarasa j pania.
Любіла тож Тараса й паня.
Luty — druhi miesiac u hodzie.
Люты — другі месяц у годзе.
Hanula j Hapula — siostry Lavonkavy.
Гануля й Гапуля — сёстры Лявонкавы.
Uletku lublu ciabie, dzietku, a zimoj źjem chleb ź śviŕnioj (ź miasam).
Улетку люблю цябе, дзетку, а зімой зьем хлеб зь сьвіньнёй (зь мясам).

b) Pierapišy łacinicaju i adnačasna napišy toje samaje kirylicaju, staviačy kožnaje słova kirylicaju pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju.

1.

Koń biažyć, ziamla dražyć! U naža vojstraje lazo. Pryjemnaje kiśla ŭ hetaj saładusie. Oj, dola — to niadola, pajšła zamuž za staroha, zachacieła pahulaci. Jak žydy ŭ škole hałasujuć! Chto mianiaje, u taho chamut hulaje. Prosie raboty dobra j pahulanka. Dziaciej u škole puścili

na pahulanku. Na ladach rodzie prosa. Leple j Nieviel pavietavyja miesty kryvickija. Miestačka Łukomla ŭ Sianskim paviecie. Palaja pole hrady.

2.

Miački mnuć lon. U roŭnym polu stajaŭ javar zialony. Kaśniki ŭplecieny ŭ kasie. Mahileŭ stajić la Dniapra, a Homiel la Soža. Siłom siłajuć ptuški. Jo ludzi dolnyja i jo biazdolnyja. Toj-dolny, u kaho dola dobraja. Jon tam la łaźni blizka žyŭ. Letaś było daždžlivaje leta. Cyhan, jak haleje, dyk śmialeje. Zialeza kujecca. U niaŭmieki ruki kaleki. Na Kupalle, na śviatoje, irvi, maci, zielle toje, što ŭ nas paparać zaviecca. (J. K.).

Zadańnie 8-aja

§ 15. Kali, pišučy kirylicaju, patrabujem pastavić ćviardy suhuk pierad składam iź **j**, značycca pierad składami **ja, je, jo, ju, ji (**u kirylicy budzie pisacca **я, е, ё, ю, і**), dyk, kab adroźnić ad składoŭ ź miakkimi zykami, prosie ćviardoha zyku staviać uviersie hetaki značok ': **abjadać** — аб'ядаць, **abjedki** — аб'едкі.

a) Pierapišy abiedžvima abecadami, staviačy kožnaje słova kirylicaju pad takim-ža słovam łacinicaju.

Abjedkaŭ nam nia treba.
Аб'едкаў нам ня трэба.
Chto padjeŭ rakoŭ — takoŭ.
Хто пад'еў ракоў — такоў.
Na hetaj sienažaci šmat kupja.
На гэтай сенажаці шмат куп'я.
Doždž liŭ curjom.
Дождж ліў цур'ём.
Zrebje hodzicca na miachi.
Зрэб'е годзіцца на мяхі.
Viatrak stajić na ŭzhorju.
Вятрак стаіць на ўзгор'ю.

Abjedziem henuju haru.
Аб'едзем гэную гару.
Adjedziemsia krychu.
Ад'едземся крыху.
Viarba bje.
Вярба б'е.
Dzie pjuć, tam i lluć.
Дзе п'юць, там і льлюць.
U lesie viadziecca źviarjo.
У лесе вядзецца зьвяр'ё.
Ź pierja robiać paduški.
Зь пер'я робяць падушкі.

b) Pierapišy i razam napišy toje samaje kirylicaju, staviačy kožnaje słova kirylicaju pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju.

Pjanicy — takija jahady. Škodna pjančycca. Ubju hvozd u ścianu. Słuchać musiać šaŭca kapyły i skurjo. U Mikity vialikaja siamja. Nia dobra być pjanicaju. Na dryvotniku lažyć dubjo. U siamji ŭsio zhodzicca. Vierabji źvili hniazdo. Niama našaha vierabja. Ad durnapjanu pjaniejuć. Kali nia pjuć, to j nia dziakuj.

§16. Просьле **ў** ніякага значка ня ставяць **(вудаўё)**.

Перапішы й падчыркні ***ў*** *перад* ***я, ё, е, ю, і.***

Пастух выразаў пугаўё. У салаўя: харошы голас. У гэтым балоце шмат гадаўя. Хоць ня ўежна, але ўлежна. Віхор паламаў дзярэўе. Снапоўе ляжала на іржышчу. Шчаўе кіслае. Праваслаўе — хрысьцянская вера. Багуш уе пугу. Дзядуля ўе вяроўку. Сьвіньня ўелася. Палясоўшчык уехаў у лес. Крыкнець на цябе паноўе, што ты шкоднік і місьцюк, страціш голас і здароўе і дуду ўпусьціш з рук.

КРЫВІЦКАЯ АБЭЦЭДА ПА ПАРАДКУ.

Літары:

Пісомыя		Друкаваныя		Пісомыя		Друкаваныя	
вялікія	малыя	вялікія	малыя	вялікія	малыя	вялікія	малыя
А	а	А	а	О	о	О	о
Б	б	Б	б	П	п	П	п
В	в	В	в	Р	р	Р	р
Г	г	Г	г	С	с	С	с
Д	д	Д	д	Т	т	Т	т
Дж	дж	Дж	дж	У	у	У	у
Дз	дз	Дз	дз	Ў	ў	Ӱ	ў
Е	е	Е	е	Ф	ф	Ф	ф
Ё	ё	Ё	ё	Х	х	Х	х
Ж	ж	Ж	ж	Ц	ц	Ц	ц
З	з	З	з	Ч	ч	Ч	ч
І	і	І	і	Ш	ш	Ш	ш
Й	й	Ӥ	й	Ы	ы	Ы	ы
К	к	К	к	Ь	ь	Ь	ь
Л	л	Л	л	Э	э	Э	э
М	м	М	м	Ю	ю	Ю	ю
Н	н	Н	н	Я	я	Я	я

RASPAZNAVAŃNE VYKANAŬ ALIAKSANDAR KOŠAL
(EMAIL: CALLMEBOR@GMAIL.COM; +1 260 267 6263)